

Supervision

– og de tre k'er

Supervision ■ Af Benedicte Schilling, Claus Haugaard Jacobsen & Jan Nielsen

Kontrol, kontrakt og kontekst er supervisionens tre k'er. Men hvad er supervision i det hele taget for en størrelse, der spiller så central en rolle for den psykologfaglige profession?

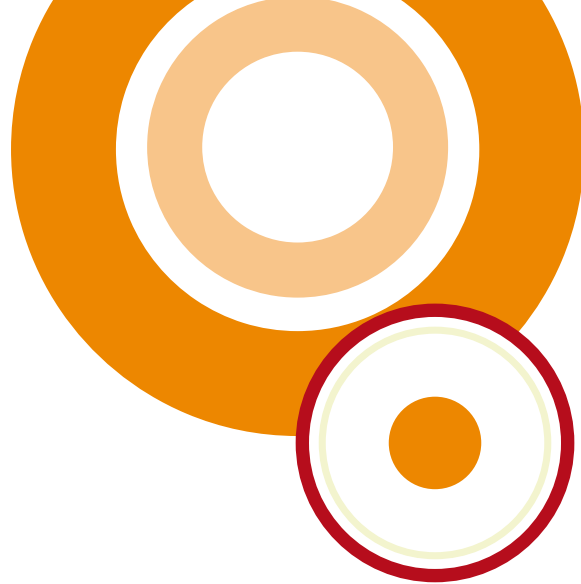
■ Der findes næppe mange psykologer i Danmark, der ikke har som opgave at tilbyde "supervision" til egen eller andre faggrupper.

Det er den almindelige opfattelse, at supervision og tilgrænsende opgaver (fx konsulentfunktioner) er blandt de absolut mest dominerende arbejdsfunktioner for psykologer ansat i psykiatrien, skole- og socialområdet. [1] Dette er en ændring fra for 30 år siden, hvor et internationalt studium viser, at supervision var den opgave, psykologerne anvendte kun femtemest tid på (Garfield & Kurtz, 1976). Mange undersøgelser dokumenterer, at jo flere år psykologen har været uddannet, des mere af den samlede arbejdstid anvendes til supervisionsopgaver, og at 85-90 % af samtlige psykologer efter 15 år superviserer som del af det daglige arbejde (se fx Rønnestad, Orlinsky, Parks & David, 1997). Derfor anerkender Dansk Psykolog Forening det at kunne supervisere som en selvstændig kernekompetence.

Fagligt Selskab for Supervision blev stiftet i 2008 med det formål at virke for udbredelse af viden om og kvalificering af supervision udført af psykologer. Baggrunden for initiativet var behovet for at fokusere på, hvordan psykologer udfører supervision i de mange forskellige kontekster: det kliniske, det organisationspsykologiske, det pædagogisk-psykologiske område, undervisnings- og konsulentområdet og det sociale område. Vi ønsker at bidrage til, at danske psykologer får et fællesfagligt sprog om supervision og ikke mindst øget kendskab til de særlige forhold, som gør sig gældende for supervision.

Langt de fleste superviserende psykologer i Danmark har desværre kun begrænset eller slet ingen formel uddannelse i supervision og savner således viden om, hvordan dette fagspeciale erkendes og praktiseres internationalt. Mange trækker på kompetencer fra fx deres kliniske behandlings- eller undervisningserfaringer og har dermed (op-)fundet en egen form for supervisionspraksis.

Men til supervisorrollen hører nogle særegne forpligtelser og nogle faldgrupper, som mange superviserende psykologer



ikke er bekendt med, hvad der er utilfredsstillende for vores profession og ydelser til samfundet. Her tænker vi især på supervisionens tre ”K’er”: supervisors *Kontrolfunktion*, de *Kontrakter*, supervisor må indgå (ofte to – en med ledelse og en med supervisander) og supervisionens *Kontekst*, idet man som supervisor med have en organisatorisk bevidsthed.

Hvad er supervision?

Supervisionens overordnede formål er at sikre en kvalificeret professionsudvikling og -udøvelse for den supervisand, som modtager og sammen med supervisor er aktør i supervisionen.

Danske psykologers opfattelse af, hvad supervision er, bør matche de internationalt anerkendte definitioner. [2] Af disse fremgår det, at skal en læringskontekst i psykologien kunne betragtes som supervision, må den:

- Indeholde evaluerende og opfølgende aspekter både i forhold til supervisanden selv og til de personer, som supervisanden udfører opgaver i samspil med.
- Foregå over en tid.

- Fokuserer specifikt på læring og kompetenceudvikling i forhold til supervisandens særlige professionsområde.
- Være triadisk, idet den involverer fokus og ansvar fra supervisors side på både supervisand og supervisandens klienter.
- Have en dørvogterfunktion i at afgøre, om en person kan tildeles beføjelser eller betragtes som et validt medlem af den profession, han tilhører til. Det er supervisors ansvar at reagere på professionens vegne, hvis personen ikke lever op til minimumskravene.

Med andre ord gælder det, at supervisor altid har til opgave at foretage evaluering (kontrolfunktion), at evaluering aldrig alene overlades til supervisanden, at supervisor har en position som mere vidende om krav, normer og etik, teori, metoder og tilgang i den pågældende profession end supervisanden, og at hensigten med supervision er at skabe professionsudvikling hos supervisanden.

I vores definition, som svarer til de internationalt anerkendte definitioner, fremgår det, at supervision i psykologien har to helt centrale formål, nemlig at socialisere, kul-

>

FAKTA ■ Baggrund

Fagligt Selskab for Supervision blev dannet i 2008 med det mål at bidrage til danske psykologers kendskab til den nationale og internationale viden, forskning og erfaring med supervision ved at initiere dialog, forskning og uddannelsesfora. Selskabet ønsker ligeledes at bidrage til at skabe klarhed og sikkerhed omkring supervisorpositionen for psykologer og tillid til supervisionens muligheder ved fx at kvalificere og differentiere supervisorsarbejdet fra andre af psykologers læringskontekster og opgaver (terapi, konsultation, coaching, rådgivning, personaletræning og undervisning mv). I efteråret 2010 afholder selskabet seminar med Carol Falender, USA. Her er også de tre K’er på dagsordenen.

Man kan læse om selskabet på www.dp.dk > Netværk > Selskaber.



tivere og skabe professionel udvikling (professionsudvikling) dvs. et støttende og (ud)dannende formål, og at sikre velfærd og trivsel for dem, som er brugere af den service, som den psykologiske professionsudøvere tilbyder, blandt andet ved at varetage evaluerings- og opfølgingsopgaver.

Der er ligeledes et tosidet fokusfelt for supervisor: Fokus på supervisanden (socialisering, kultivering og professionsudvikling). Og fokus på supervisandens klienter og kunder (sikre velfærd og trivsel).

Supervisors vægtning af formål og fokus afhænger af konteksten for supervisionen, den kontrakt, som forhandles for supervisionen samt supervisandens erfaring og kompetence. Supervisorer man således kandidatstuderende i en universitetsklinik, vil supervisor typisk betone de mere undervisningsmæssige og professionsudviklende aspekter i sin supervision og bære et meget stort ansvar, mens en supervisor, der arbejder med en privatpraktiserende, klinisk erfaren supervisand formentlig mere vil betone, hvordan su-

pervisanden omsætter supervisionen i sine konkrete psykologopgaver og nedtone kontrolaspekterne.

Trods forskellig betoning er der dog grænser for, hvor store frihedsgrader supervisor har, hvis målet stadig er supervision. Man kan fx ikke som fx Fog og Hem (2009) helt frasige sig sin kontrolfunktion, og vi mener derfor, at man heller ikke på én gang kan være i rollen som egenterapeut og supervisor for den samme person.

Hawkins og Shohet (2002, s. 50-52) beskriver tre formål og funktioner for supervision i psykologien:

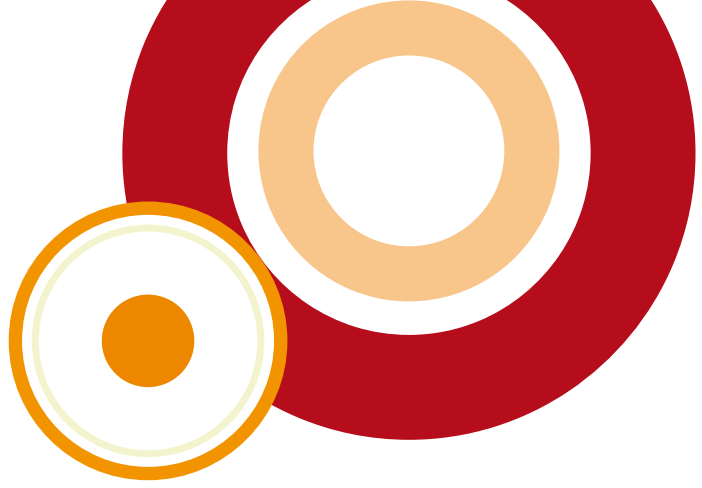
Formative funktioner: At (ud-)danne og oplære i professionen, herunder i klientforståelse, forståelsen af sig selv og egne reaktioner som terapeutisk redskab, forståelse af interaktionsdynamikker mellem sig selv og brugerne, samt interventionsbevidsthed. Indimellem må supervisor i denne funktion restituere den erfarne supervisand, som har brug for ekstra opmærksomhed til at genfinde professionskompetencer, der kan være tabt (fx Frick, McCartney & Lazarus, 1995).

Normative funktioner: At sikre brugerens velfærd og triv-

NOTER ■

[1] Center for Supervision (et samarbejde mellem Københavns Universitet og Aalborg Universitet) har indsamlet data, der bl.a. kan afklare disse forhold nationalt. De er endnu ikke bearbejdet og psykoterapeutisk arbejdende psykologer der vil medvirke ved at udfylde et spørgeskema er velkommen til at henvende sig: www.supervision.psy.ku.dk

[2] Den absolut mest udbredte definition af supervision findes hos Bernard og Goodyear, 2009. Denne betragtes som standard i USA og Storbritannien og anvendes i øvrigt også i den autoritative "Handbook of Psychotherapy Supervision" (Watkins, 1997). Den nok næstmest udbredte definition findes hos Hawkins og Shohet, idet de læner sig om af Inskipp og Proctor (1995). Disse to definitioner er indholdsmæssigt overensstemmende og betoner fx begge både den evaluerende kontrolfunktion og dørvogterrollen, såvel som de dannelses- og uddannelsesmæssige aspekter. Således er supervision internationalt relativt præcist og entydigt defineret.



sel. Dette er nødvendigt ikke blot på grund af manglede træning eller kompetence, men også fordi supervisanden i sit behandlingsarbejde bruger sig selv som redskab, hvorved hans arbejde dermed påvirkes af hans egen psykologi, blinde pletter, vaner, holdninger og fordomme.

Støttende og stimulerende funktioner: At give supervisanden et rum, hvor han kan bearbejde og delvist lægge de påvirkninger bag sig, som brugen af sig selv som terapeutisk værktøj medfører, bl.a. for at forebygge udbrændthed og følelsesmæssig overophedning.

Psykologen må træffe valg

Supervisor har således som kerneydelse at løfte et ansvar i forhold til offentlighedens og sit professionsfelts forventninger. Borgere og lovgiverne har en underforstået moralsk forventning om, at bl.a. psykologprofessionen, er i stand til at regulere sig selv kvalitets- og udviklingsmæssigt. Endvidere forventes en professionen ved interne sanktionssystemer at sikre, at kun fagpersoner, som opfylder professionens kompetencemæssige minimumsstandarder og etiske normer, har lov til at blive en del af professionen og til at praktisere. Til gengæld for samfundets tillid får fx psykologerne en høj status. Udfører psykologerne ikke denne form for selvjustits, der især sker ved supervisors kontrolfunktion og gatekeeperrolle, risikerer vi enten at miste offentlighedens tillid og tildeling af beføjelser, eller at offentlige instanser overtager reguleringen på måder, vi som profession er mindre godt tjent med.

Psykologen må typisk foretage en række faglige vurderinger og træffe valg, som har konsekvenser for borgerens trivsel og udvikling. Sådanne afgørelser træffes under betingelser og i situationer, som ofte er foranderlige. Ydermere er psykologen alene ”ude i marken” uden mulighed for at rådføre sig med kolleger. En specialiseret og selvstændig professionskompetence må opøves, for at man kan virke på en kvalificeret og effektiv måde. Supervisor tilstræber derfor, at supervisanden opnår så meget professionel sikkerhed og kompetence, at han kan fungere selvstændigt og på et kvalificeret psykologfagligt niveau. Hertil kræves også udvikling af en faglig og etisk refleksion.

I litteraturen gives særlig opmærksomhed til undervis-

nings- og læringsformålene med supervision. Det primære formål med dette fokus på læring, ja, selve kernen i supervision i det psykologiske fagområde, er hensynet til klienter og andre brugere af supervisandens service (Loganvill et al., 1982).

Supervision måles dermed ikke alene på, hvordan supervisanden udfolder og udvikler sig fagligt i mestring af sin profession, men også på, hvorvidt og med hvilken kvalitet denne omsætter det tilegnede i supervisionen i konkrete resultater i forhold til den psykologopgave, der skal løses. *Benedicte Schilling, Claus Haugaard Jacobsen og Jan Nielsen hhv. formand, næstformand og styrelsesmedlem i Fagligt Selskab for Supervision*

LITTERATUR ■

- Bernard, J.M., & Goodyear, R.K. (2009). *Fundamentals of clinical supervision* (4th ed.). Upper Saddle River, N.J.: Pearson education.
- Fog, J. & Hem, L. (2009). *Psykoterapi og erkendelse*. København: Akademisk Forlag.
- Frick, D.E., McCartney, C.I., & Lazarus, J.A. (1995): Supervision of sexually exploitive psychiatrists. *APA district branch experience. Psychiatric Annals, vol. 25*, s. 113-117.
- Garfield, S.L. & Kurtz, R.M. (1976). Clinical psychologists in the 1970s. *American Psychologist, vol. 31*, s. 1-9.
- Hawkins, P. & Shohet, R. (2002). *Supervision in the helping professions* (2. ed.). Buckingham. Open University Press.
- Inskipp, F., & Proctor, B. (1995). *The art, craft and tasks of counseling supervision, Part 2: Becoming a supervisor*. Twickenham: Cascade publications.
- Loganvill, C., Hardy, E. & Delworth, U. (1982). Supervision: A conceptual model. *Counseling Psychologist, vol. 10*, s. 3-42.
- Rønnestad, M.H., Orlinsky, D.E. Parks, B.K. & David, J.D. (1997). Supervisors of psychotherapy: Mapping experience level and supervisory confidence. *European Psychologist, vol. 2*, s. 191-201.